

Informacja dotycząca wydatkowania przez organizacje pożytku publicznego środków finansowych pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych w 2017 roku

Sporządzona na podstawie sprawozdań za 2017 rok zamieszczonych
w internetowej bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Organizacje pożytku publicznego	3
2.1. Status organizacji pożytku publicznego	5
2.1.1. Uzyskiwanie statusu organizacji pożytku publicznego	5
2.1.2. Utrata statusu organizacji pożytku publicznego	7
2.2. Charakterystyka organizacji pożytku publicznego na podstawie danych z Ministerstwa Sprawiedliwości oraz sprawozdań merytorycznych z działalności za 2017 rok	8
2.2.1. Liczba organizacji pożytku publicznego a zamieszczone sprawozdania.....	8
2.2.2. Forma prawna organizacji pożytku publicznego	9
2.2.3. Podział terytorialny organizacji pożytku publicznego wg województw, liczby organizacji oraz ich procentowego udziału w liczbie ogółem	11
2.2.4. Sfery działalności pożytku publicznego	12
2.2.5. Przychody organizacji pożytku publicznego na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za 2017 rok.....	16
2.2.6. Koszty organizacji pożytku publicznego na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za 2017 rok.....	18
2.2.7. Pracownicy i wolontariusze	19
2.3. Przywileje i obowiązki organizacji pożytku publicznego	20
2.3.1. Korzystanie z uprawnień i zwolnień przez organizacje pożytku publicznego wynikających z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	20
2.3.2. Obowiązki organizacji pożytku publicznego wynikające z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	24
3. Wykorzystanie środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych	27
3.1. Zestawienie zbiorcze – liczba podatników przekazujących 1% podatku dochodowego od osób fizycznych i przekazana kwota (na przestrzeni lat) – dane Ministerstwa Finansów.....	27
3.2. Przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych	29
3.3. Wydatkowanie środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych z podziałem na sfery działalności pożytku publicznego	30
3.4. Koszty kampanii informacyjnej lub reklamowej związanej z pozyskiwaniem 1% podatku dochodowego od osób fizycznych	33
4. Wnioski	34

1. Wstęp

Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, w myśl art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 450, z późn. zm.), dalej jako ustawa, sprawuje nadzór nad działalnością organizacji pożytku publicznego, w zakresie prawidłowości korzystania przez organizacje pożytku publicznego z uprawnień oraz wywiązywania się z obowiązków i wymogów określonych w ustawie. Jednym z uprawnień organizacji pożytku publicznego, zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy, jest możliwość otrzymania od podatników 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Analiza wykorzystania środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych stanowi więc realizację jednego z głównych elementów nadzoru nad organizacjami pożytku publicznego.

Mając na uwadze wymóg określony w art. 27 ust. 4 ustawy, sporządzono niniejszą *Informację* dotyczącą w szczególności wykorzystania przez organizacje pożytku publicznego środków finansowych pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych w 2017 roku. *Informacja*, zamieszczona na stronie podmiotowej Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, dalej jako NIW-CRSO, w Biuletynie Informacji Publicznej uwzględnia dane zawarte przez organizacje pożytku publicznego w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego w sprawozdaniach merytorycznych z ich działalności, a także w *Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego w 2017 roku (z rozliczenia za 2016 rok)* przygotowanej przez Departament Podatków Dochodowych Ministerstwa Finansów. Przedstawia ponadto charakterystykę organizacji pożytku publicznego pod względem statystycznym, finansowym, w tym ich liczbę w podziale wg: formy prawnej, podziału terytorialnego, sfer działalności pożytku publicznego, w jakich realizują działalność statutową, oraz dane finansowe, a także informacje dotyczące pracowników i wolontariuszy.

Informacja zawiera również analizę prawidłowości wydatkowania w 2017 roku środków finansowych pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych opartą na danych pochodzących z przekazanych przez organizacje pożytku publicznego sprawozdań merytorycznych, w tym analizę finansową dotyczącą m.in. kwot uzyskanych z tego podatku przez organizacje na przestrzeni lat, przychodów kosztów organizacji pożytku publicznego w porównaniu do kwot uzyskanych z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych oraz stosowne wnioski w zakresie wykorzystania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych przez organizacje pożytku publicznego.

2. Organizacje pożytku publicznego

Działalność organizacji pożytku publicznego w Polsce, w tym ramy prawne ich działania, określa ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 450, z późn. zm.). Ustawa reguluje przede wszystkim zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe oraz podmioty określone w art. 3 ust. 3 ustawy, które działają w sferze zadań publicznych, współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, uzyskiwania przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego oraz funkcjonowania tego typu organizacji.

Poniżej przedstawiono katalog regulacji prawnych dotyczący działalności pożytku publicznego:

- ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. *o Krajowym Rejestrze Sądowym* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 986, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 395, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. *o podatku dochodowym od osób fizycznych* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1509, z późn. zm.),

- ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1036, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2174),
- ustawa z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1445, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1044, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 300, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1150, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o służbie zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 885),
- ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1459, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1414, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2204),
- ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1025, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1510, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (t.j. Dz. U. z 2018, poz. 475, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 737, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 165, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1223, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1263, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1314, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1049, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego (Dz. U. z 2013. poz. 234) – dotyczy sprawozdań za 2017 rok stanowiących źródło danych do niniejszej Informacji,
- rozporządzenie Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 29 kwietnia 2011 r. w sprawie trybu postępowania związanego z nieodpłatnym informowaniem w programach jednostek publicznej radiofonii i telewizji prowadzonej przez organizacje pożytku publicznego nieodpłatnej działalności pożytku publicznego (Dz. U. z 2014 r. poz. 283, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 września 2010 r. w sprawie przeprowadzania kontroli organizacji pożytku publicznego (Dz. U. z 2010 r. Nr 173, poz. 1172) – dotyczy sprawozdań za 2017 rok stanowiących źródło danych do niniejszej Informacji.

2.1. Status organizacji pożytku publicznego

2.1.1. Uzyskiwanie statusu organizacji pożytku publicznego

Organizacją pożytku publicznego (zwaną dalej OPP) mogą być: organizacja pozarządowa (w tym stowarzyszenie i fundacja), osoba prawna i jednostka organizacyjna działająca na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego. OPP mogą być również podmioty takie jak spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników. Warto zaznaczyć, że organizacjami pożytku publicznego nie mogą być jednostki sektora finansów publicznego w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielnie socjalne, partie polityczne, związki zawodowe i organizacje pracodawców, samorządy zawodowe oraz fundacje utworzone przez partie polityczne.

Należy podkreślić, że organizacje pozarządowe oraz pozostałe podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego, spełniające wymagania określone ustawą, uzyskują status organizacji pożytku publicznego z chwilą wpisania tej informacji do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Status taki mogą uzyskiwać zarówno organizacje zarejestrowane w KRS, np. fundacje czy stowarzyszenia, jak również te, które nie podlegają obowiązkowemu wpisowi do KRS, lecz rejestrowane są w innych rejestrach, np. ewidencja starosty, w której są uczniowskie kluby sportowe.

Ww. podmioty, aby uzyskać status OPP, muszą spełniać łącznie następujące wymagania określone w art. 20 ustawy:

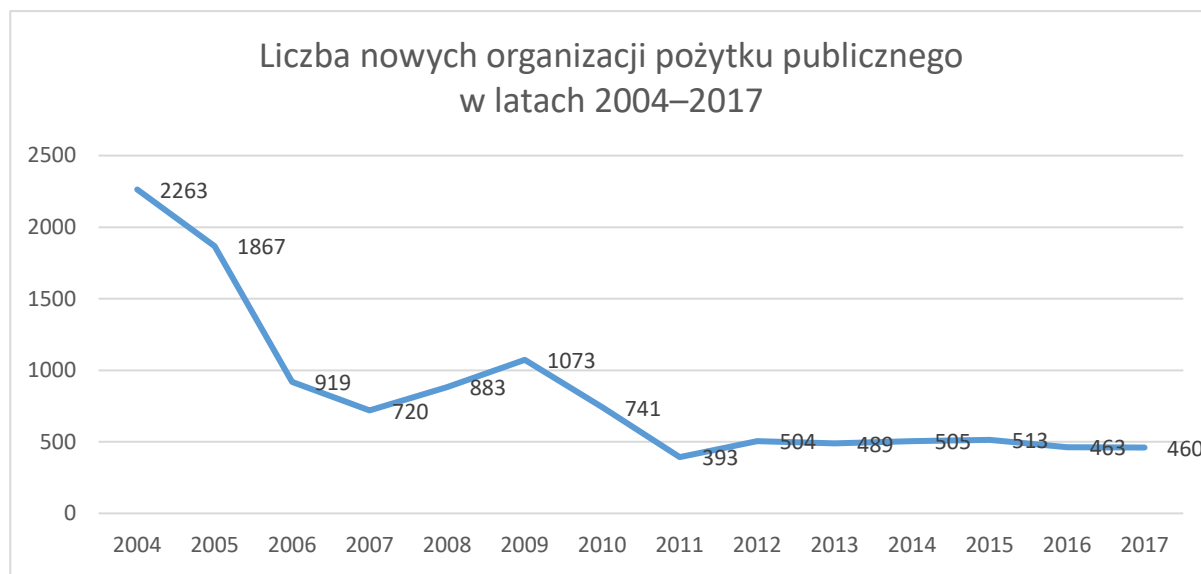
- prowadzić nieprzerwanie przez co najmniej 2 lata działalność pożytku publicznego w sferze zadań publicznych określonych w art. 4 ust. 1 ustawy na rzecz ogółu społeczności lub określonej grupy podmiotów pod warunkiem, że grupa ta jest wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną w stosunku do społeczeństwa,
- nadwyżkę przychodów nad kosztami przeznaczać na działalność pożytku publicznego,
- posiadać statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru, odrębny od organu zarządzającego i niepodlegający mu w zakresie wykonywania kontroli wewnętrznej lub nadzoru, przy czym członkowie organu kontroli lub nadzoru:
 - nie mogą być członkami organu zarządzającego ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej;
 - nie byli skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe;
 - mogą otrzymywać z tytułu pełnienia funkcji w takim organie zwrot uzasadnionych kosztów lub wynagrodzenia w wysokości nie wyższej niż przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw ogłoszone przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni,
- posiadać statut lub inny akt wewnętrzny, w którym przewidziane są ograniczenia dotyczące wykorzystywania majątku organizacji oraz dokonywania zakupów od podmiotów związanych z członkami organizacji,
- prowadzić działalność gospodarczą wyłącznie jako dodatkową w stosunku do działalności pożytku publicznego,

- członkowie organu zarządzającego, jak również organu kontroli lub nadzoru nie mogą być skazani prawomocnym wyrokiem za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub przestępstwo skarbowe.

W przypadku stowarzyszeń działalność pożytku publicznego nie może być prowadzona wyłącznie na rzecz członków stowarzyszenia.

Status organizacji pożytku publicznego po raz pierwszy można było uzyskać w 2004 roku. Na dzień 31 grudnia 2017 roku status organizacji pożytku publicznego posiadało 9 683 organizacji.

Dynamika przyznawania statusu organizacji pożytku publicznego w latach 2004–2017 prezentowała się następująco:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Sprawiedliwości

Wykres 1. Liczba nowych organizacji pożytku publicznego w latach 2004–2017

Po początkowym dużym przyroście w latach 2004–2009 liczby organizacji pożytku publicznego ta liczba ustabilizowała się w ostatnich latach na poziomie 400–500 organizacji uzyskujących status OPP każdego roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Sprawiedliwości

Wykres 2. Liczba nowych organizacji pożytku publicznego w poszczególnych miesiącach 2017 roku

Gdy przyjrzymy się bliżej liczbie nowych organizacji pożytku publicznego w 2017 roku w podziale na poszczególne miesiące, zauważymy, co prezentuje wykres 2, że w pierwszej połowie roku miesięcznie ok. 30–40 organizacji otrzymuje ten status, a następnie liczba ta osiąga swoje maksimum w listopadzie.

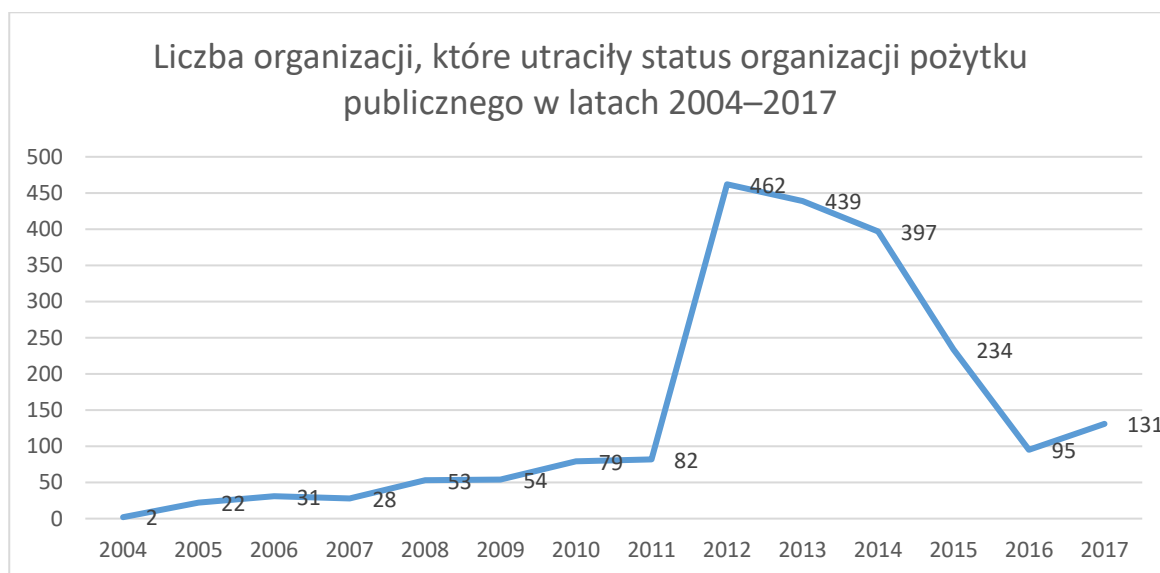
2.1.2. Utrata statusu organizacji pożytku publicznego

Organizacja pożytku publicznego traci ten status z chwilą wykreślenia przez sąd rejestrowy z Krajowego Rejestru Sądowego informacji o spełnianiu wymagań określonych w art. 20 ustawy, stanowiących podstawę przyznania statusu organizacji pożytku publicznego. Należy podkreślić, że organizacja pożytku publicznego, w stosunku do której właściwy sąd rejestrowy wydał postanowienie w sprawie wykreślenia statusu organizacji pożytku publicznego, jest zobowiązana do:

1. poinformowania Dyrektora Narodowego Instytutu – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, dalej jako Dyrektor NIW-CRSO, o wysokości niewydatkowanych na dzień wydania tego postanowienia środków finansowych pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, w terminie 14 dni od dnia doręczenia tego postanowienia,
2. przekazania niewydatkowanych na dzień wydania ww. postanowienia środków finansowych pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na rzecz Funduszu Wspierania Organizacji Pożytku Publicznego, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się tego postanowienia.

W przypadku niepoinformowania lub nieprzekazania środków, o których mowa powyżej, Dyrektor NIW-CRSO wzywa organizację pożytku publicznego do zwrotu niewydatkowanych środków finansowych pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych lub przedstawienia niezbędnych wyjaśnień. Jeśli natomiast organizacji pożytku publicznego nie zastosuje się do wezwania w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania Dyrektor NIW-CRSO wydaje decyzję określającą kwotę niewydatkowanych środków finansowych pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych i określa termin, od którego nalicza się odsetki.

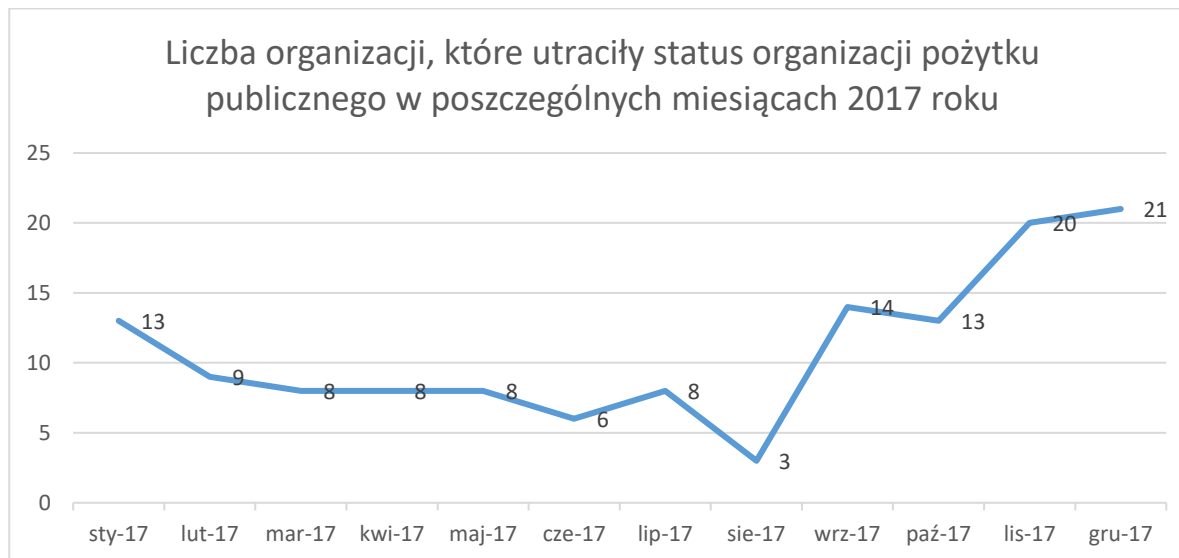
Z danych pochodzących z Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że w ciągu lat 2004–2017 najwięcej organizacji straciło status organizacji pożytku publicznego w 2012 roku – 462, a najmniej w 2014 roku, co obrazuje wykres 3.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Sprawiedliwości

Wykres 3. Liczba organizacji, które utraciły status organizacji pożytku publicznego w latach 2004–2017

Natomiast w 2017 roku utraciło status organizacji pożytku publicznego 131 organizacji, przy czym najwięcej w listopadzie i grudniu – odpowiednio 20 i 21 organizacji. Najmniej organizacji straciło ten status w sierpniu i czerwcu – odpowiednio 3 i 6 organizacji. Rozkład dotyczący utraty statusu organizacji pożytku publicznego w poszczególnych miesiącach przedstawia wykres 4.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Sprawiedliwości

Wykres 4. Liczba organizacji, które utraciły status organizacji pożytku publicznego w poszczególnych miesiącach 2017 roku

2.2. Charakterystyka organizacji pożytku publicznego na podstawie danych z Ministerstwa Sprawiedliwości oraz sprawozdań merytorycznych z działalności za 2017 rok

2.2.1. Liczba organizacji pożytku publicznego a zamieszczone sprawozdania

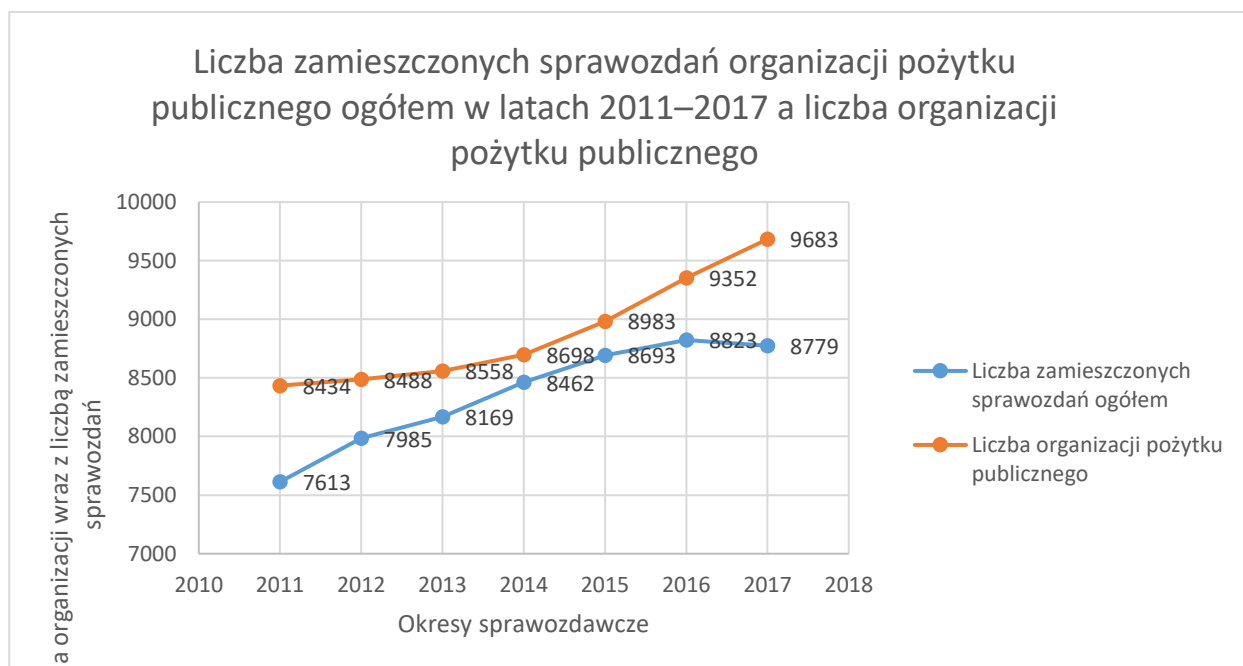
Według danych Ministerstwa Sprawiedliwości na koniec grudnia 2017 roku status organizacji pożytku publicznego posiadały 9 683 organizacje, przy czym obowiązek sprawozdawczy wypełniło 8 779 z nich, co stanowi 90,66% organizacji zobowiązanych do zamieszczenia sprawozdań za 2017 rok.

Poniższe zestawienie oraz wykres uwzględniają liczbę zamieszczonych sprawozdań w bazie sprawozdań na stronie NIW-CRSO, a wcześniej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, dalej jako MRPiPS., oraz liczbę organizacji pożytku publicznego. Widoczne zmniejszenie liczby zamieszczonych sprawozdań za 2017 rok w stosunku do liczby organizacji ogółem związane jest z okresem przejściowym, w tym ze zmianami organizacyjnymi związanymi z przeniesieniem nadzoru nad organizacjami pożytku publicznego z MRPiPS do NIW-CRSO oraz większą liczbą organizacji pożytku publicznego, którym sprawia trudność wypełnienie obowiązku sprawozdawczego.

Rok	Liczba sprawozdań zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego	Liczba organizacji pożytku publicznego	% udział zamieszczonych sprawozdań
2011	7 613	8 434	90,27
2012	7 985	8 488	94,07
2013	8 169	8 558	95,45
2014	8 462	8 698	97,29
2015	8 693	8 983	96,77
2016	8 823	9 352	94,34
2017	8 779	9 683	90,61

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za 2017 za rok zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Tabela 1. Liczba zamieszczonych sprawozdań merytorycznych za lata 2011–2017 w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za 2017 za rok zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 5. Liczba zamieszczonych sprawozdań merytorycznych za lata 2011–2017 w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego

W tym miejscu warto podkreślić, że niektóre organizacje wiążą status organizacji pożytku publicznego tylko z możliwością otrzymywania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Gdy organizacja nie jest uprawniona do otrzymania 1% podatku, często sądzi, że nie dotyczy już jej obowiązków sprawozdawczych.

2.2.2. Forma prawna organizacji pożytku publicznego

Formy prawne organizacji pożytku publicznego są ograniczone ustawowo do organizacji pozarządowych, tj. stowarzyszeń i fundacji, oraz podmiotów określonych w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 4

ustawy, czyli osób prawnych i jednostek organizacyjnych działających na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, spółek akcyjnych i spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz klubów sportowych będących spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Poniżej przedstawiono zestawienie form prawnych organizacji pożytku publicznego wg stanu na 31 grudnia 2017 roku wraz z wykresem 6, z którego jednoznacznie wynika, że dominującą formą prawną wśród organizacji pożytku publicznego w 2017 roku były stowarzyszenia i fundacje, które łącznie stanowiły 86,33% wszystkich form prawnych, w tym odpowiednio 60,39% stowarzyszenia i 25,94% fundacje. Niewielki odsetek organizacji miało formę prawną stowarzyszenia kultury fizycznej 6,83% i innej osoby prawnej będącej organizacją pożytku publicznego 4,02%. Pozostałe formy prawne, które przedstawione są na wspomnianym wykresie, dotyczą 273 organizacji, czyli 2,82%, posiadających inne formy prawne niż te wymienione powyżej.

Forma prawna	Liczba organizacji pożytku publicznego
stowarzyszenie	5 848
fundacja	2 512
stowarzyszenie kultury fizycznej	661
inna osoba prawna będąca organizacją pożytku publicznego	389
związek stowarzyszeń	58
kościelna osoba prawna będąca organizacją pożytku publicznego	54
nieposiadająca osobowości prawnej instytucja kościelna będąca organizacją pożytku publicznego	51
związek sportowy	33
nieposiadająca osobowości prawnej organizacja pożytku publicznego	23
stowarzyszenie kultury fizycznej o zasięgu ogólnokrajowym	17
spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	15
jednostka terenowa stowarzyszenia posiadająca osobowość prawną	6
polski związek sportowy	5
spółka akcyjna	3
inna organizacja społeczna lub zawodowa	2
izba gospodarcza	2
cech rzemieślniczy	1
inna organizacja podmiotów gospodarczych	1
spółdzielnia	1
związek rolników, kółek i organizacji rolniczych	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Sprawiedliwości na dzień 31 grudnia 2017 roku

Tabela 2. Formy prawne organizacji pożytku publicznego w 2017 roku

Liczba organizacji pożytku publicznego w 2017 roku w podziale na formę prawną

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Sprawiedliwości na dzień 31 grudnia 2017 roku

Wykres 6. Liczba organizacji pożytku publicznego w 2017 roku w podziale na formę prawną

2.2.3. Podział terytorialny organizacji pożytku publicznego wg województw, liczby organizacji oraz ich procentowego udziału w liczbie ogółem

Z danych Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że na koniec 2017 roku 9 683 podmioty posiadały status organizacji pożytku publicznego. Najwięcej organizacji pożytku publicznego, bo 1 538, czyli 15,88% ogółu, miało swoją siedzibę w województwie mazowieckim. Blisko połowa wszystkich organizacji, tj. 45%, mieściło się w jednym z czterech województw – mazowieckim, śląskim, dolnośląskim lub małopolskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Sprawiedliwości na dzień 31 grudnia 2017 roku

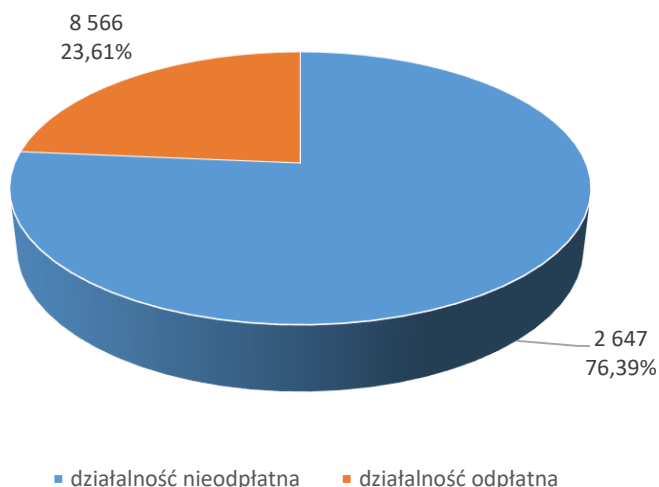
Wykres 7. Liczba organizacji pożytku publicznego w 2017 roku w podziale terytorialnym

2.2.4. Sfery działalności pożytku publicznego

Organizacje pożytku publicznego zgodnie ze wzorem sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego mają możliwość wskazania trzech głównych sfer pożytku publicznego, w ramach których prowadzą działalność nieodpłatną i odpłatną pożytku publicznego.

Jak wynika ze sprawozdań zamieszczonych w bazie sprawozdań na dzień 12 grudnia 2018 roku, 8 566 organizacji wskazało, że prowadziło nieodpłatną działalność pożytku publicznego, a z kolei 2 647 organizacji – odpłatną pożytku publicznego.

Wskazania dotyczące prowadzonej
działalności pożytku publicznego 2017 roku
(liczba wskazań wraz z procentowym udziałem)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 31 grudnia 2017 roku)

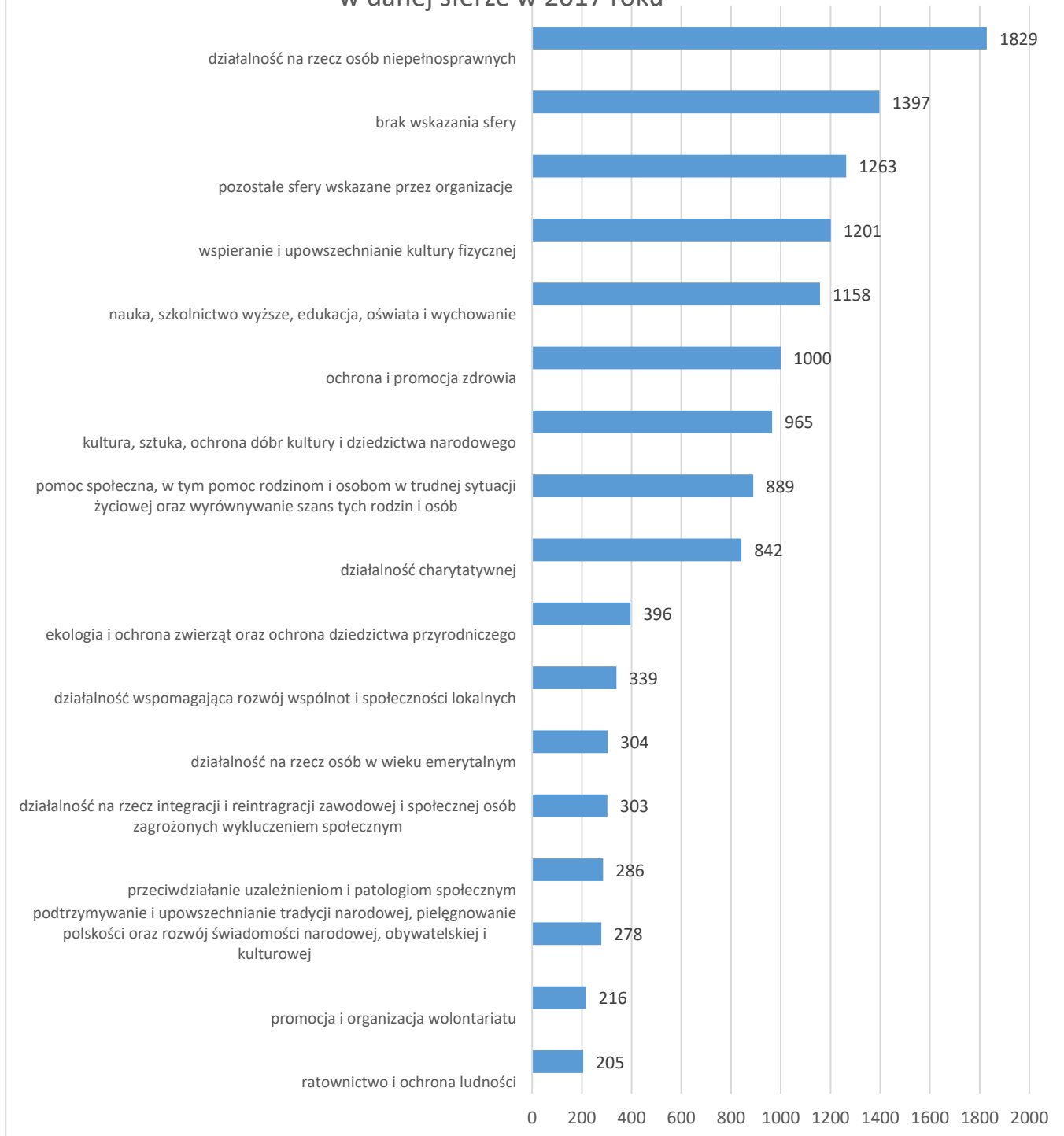
Wykres 8. Wskazania dotyczące prowadzonej działalności pożytku publicznego w 2017 roku

W sprawozdaniach merytorycznych z działalności organizacji pożytku publicznego za 2017 rok organizacje najczęściej wskazały, że prowadziły nieodpłatną działalność pożytku w sferach:

- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych (1 829 wskazań, co stanowi 11,31% wszystkich wskazań),
- wspierania i upowszechniania kultury fizycznej (1 201 wskazań, co stanowi 7,43% wszystkich wskazań),
- nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania (1 158 wskazań, co stanowi 7,16% wszystkich wskazań),
- ochrona i promocja zdrowia (1 000 wskazań co stanowi 6,19% wszystkich wskazań).

Część organizacji nie wskazała konkretnej sfery działalności pożytku publicznego, która jest jedną z trzech głównych rodzajów prowadzonej przez nie działalności, natomiast wskazała kwotę poniesionych kosztów bez przypisania ich do sfery. Takie wypełnienia pól formularza sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego bez wskazania sfery działalności pożytku publicznego było możliwe z uwagi na lukę w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego, która dopiero teraz została ujawniona i będzie poprawiona na początku 2019 roku.

Liczba wskazań prowadzenia nieodpłatnej działalności w danej sferze w 2017 roku

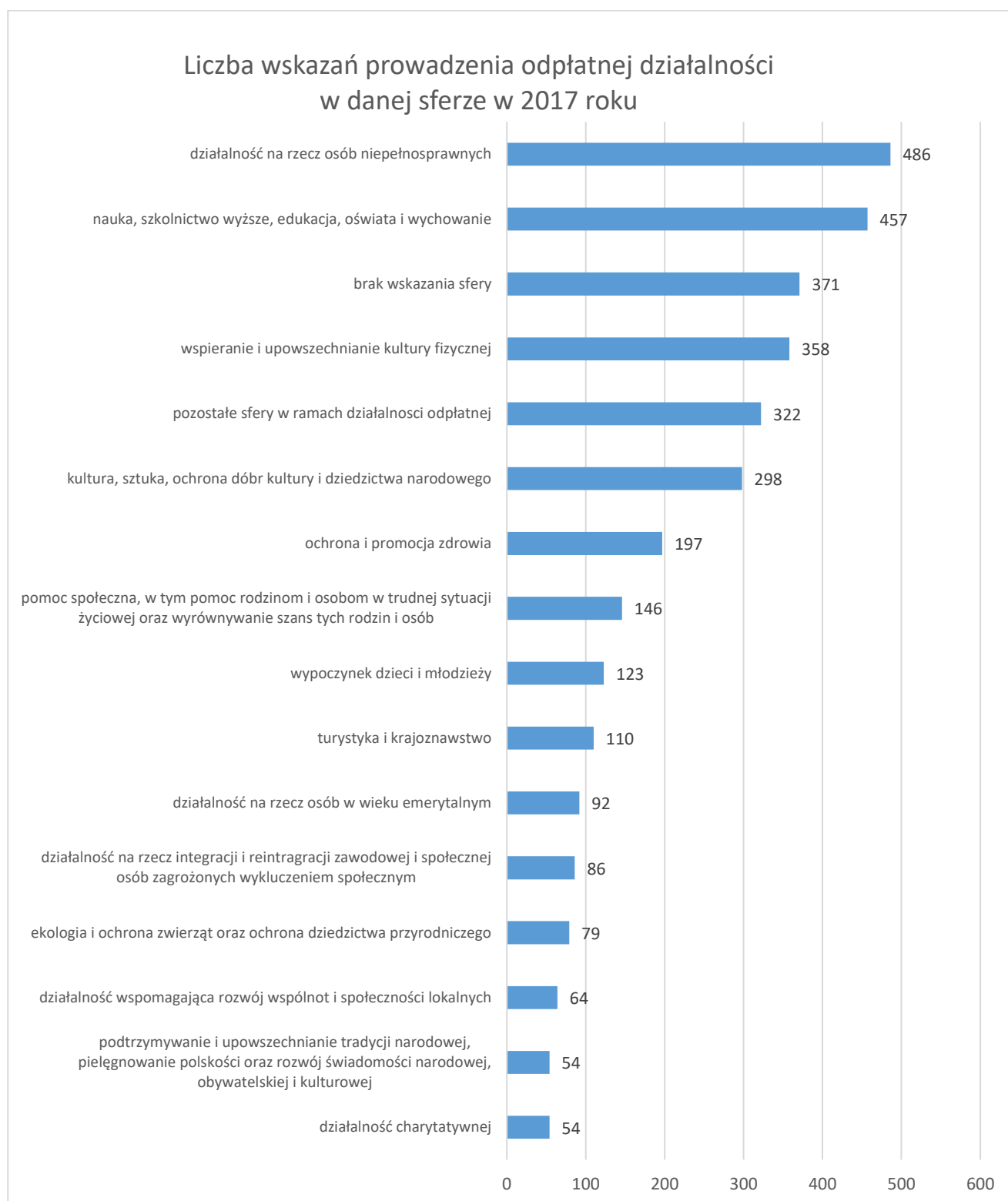

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za 2017 rok zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 9. Wskazania dotyczące prowadzonej nieodpłatnej działalności pożytku publicznego w 2017 roku

Odpłatną działalność pożytku organizacje pożytku publicznego prowadziły głównie w sferach: działalności na rzecz osób niepełnosprawnych (486 wskazań, co stanowi 3,01% wszystkich wskazań), nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania (457 wskazań – 2,83%

wszystkich wskazań), a także wspierania i upowszechniania kultury fizycznej (358 wskazań – 2,21% wszystkich wskazań).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za 2017 rok zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 10. Wskazania dotyczące prowadzonej odpłatnej działalności pożytku publicznego w 2017 roku

2.2.5. Przychody organizacji pożytku publicznego na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za 2017 rok

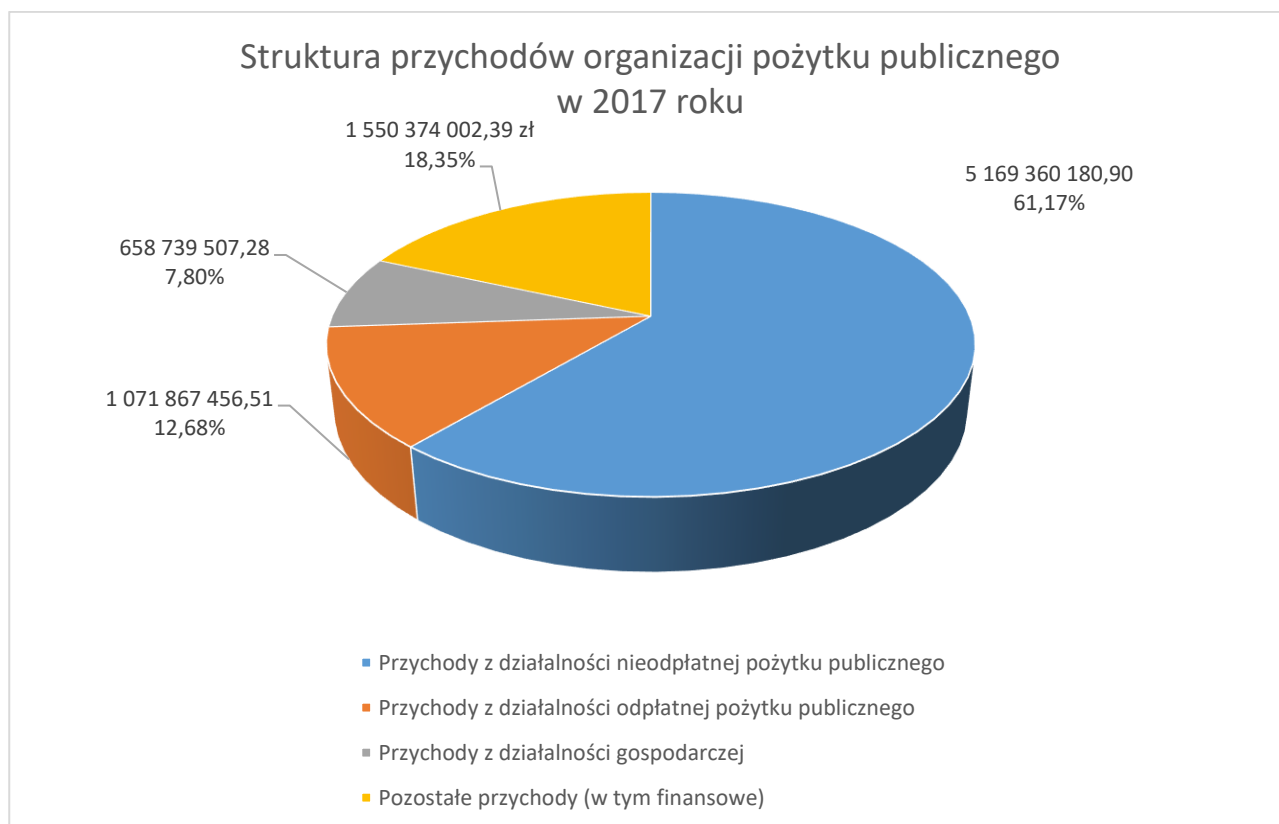
Jak wynika z danych zawartych w sprawozdaniach merytorycznych w oparciu o dane ze sprawozdań merytorycznych organizacji pożytku publicznego za 2017 rok, łączna kwota przychodów ogółem organizacji wyniosła **8 450 341 147,08 zł**.

Przychody z 1% podatku od osób fizycznych w 2017 roku wykazane w sprawozdaniach merytorycznych za 2017 rok wyniosły **661 595 832,88 zł** i stanowiły 7,83% łącznej kwoty przychodów ogółem organizacji pożytku publicznego.

Przychód z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wykazany w sprawozdaniach merytorycznych za 2017 rok jest wyższy o 1 407 241,99 zł od sumy środków przekazanych organizacjom pożytku publicznego według wykazanej w *Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego w 2017 roku (z rozliczenia za 2016 rok)* z uwagi na fakt, że została ona przygotowana na dzień 15 września 2017 roku, podczas gdy sprawozdania organizacji pożytku publicznego obejmują cały rok kalendarzowy.

Na przychody ogółem organizacji pożytku publicznego składają się:

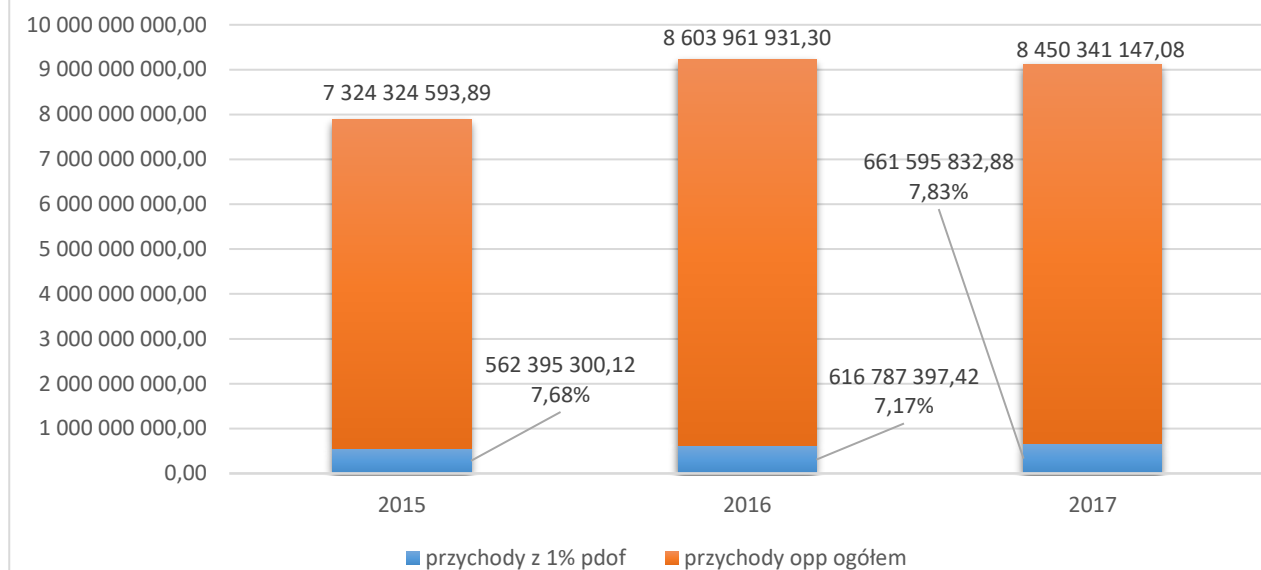
- przychody z działalności nieodpłatnej pożytku publicznego w łącznej wysokości **5 169 360 180,90 zł**,
- przychody z działalności odpłatnej pożytku publicznego w łącznej wysokości **1 071 867 456,51 zł**,
- przychody z działalności gospodarczej w łącznej wysokości **658 739 507,28 zł**,
- pozostałe przychody (w tym przychody finansowe) **1 550 374 002,39 zł**.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 11. Struktura przychodów organizacji pożytku publicznego w 2017 roku

Udział przychodów z 1% w przychodach ogółem w latach 2015–2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 12. Udział 1% podatku dochodowego od osób fizycznych w przychodach ogółem organizacji pożytku publicznego w latach 2015–2017

Z danych wykazanych w sprawozdaniach merytorycznych za 2017 rok wynika, że organizacje pożytku publicznego średnio uzyskały przychody w wysokości 962 892,11 zł. Należy jednak podkreślić, że mediana przychodów ogółem wyniosła 105 675,92 zł. Z kolei średnia przychodów z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wyniosła 75 386,95 zł, co stanowi 0,05% przychodów z 1% organizacji, która uzyskała najwyższą wykazaną wartość przychodów z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych w 2017 roku. Jednak już mediana przychodów z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych w 2017 roku wyniosła 3 936,45 zł.

Z przedstawionych danych wynika, że działalność zarówno odpłatna, jak i gospodarcza w przypadku wykazanych przychodów faktycznie stanowi działalność dodatkową w stosunku do działalności nieodpłatnej pożytku publicznego.

	Przychody ogółem	Przychody z działalności nieodpłatnej	Przychody z działalności odpłatnej	Przychody działalności gospodarczej	Przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych
suma	8 450 341 147,08	5 169 360 180,90	1 071 867 456,51	658 739 507,28	661 595 832,88
średnia	962 892,11	589 033,75	122 136,22	75 061,48	75 386,95
mediana	105 675,92	46 407,70	0,00	0,00	3 936,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Tabela 3. Suma, średnia i mediana głównych przychodów działalności organizacji pożytku publicznego w 2017 roku

2.2.6. Koszty organizacji pożytku publicznego na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za 2017 rok

Organizacje pożytku publicznego poniosły w 2017 roku koszty łącznie w wysokości **7 842 228 937,42 zł** i w stosunku do poniesionych kosztów ogółem z poprzedniego roku są one wyższe o **879 608 598,23 zł**. Natomiast suma kosztów poniesionych w ramach 1% podatku dochodowego od osób fizycznych ze sprawozdań merytorycznych „pełnych” (sporządzonych przez organizacje, których łączne przychody w 2017 roku wyniosły ponad 100 000 zł) stanowiła **514 595 827,43 zł** i w porównaniu do roku poprzedniego zwiększyła się o **44 803 090,48 zł**. Organizacje pożytku publicznego średnio ponosiły koszty sfinansowane ze środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych w wysokości 58 636,72 zł, natomiast mediana kosztów ponoszonych z tych środków wyniosła 2 316,83 zł.

Na koszty ogółem w sprawozdaniu składają się następujące pozycje:

- koszty działalności nieodpłatnej pożytku publicznego w łącznej wysokości **4 687 602 190,23 zł**,
- koszty działalności odpłatnej pożytku publicznego w łącznej wysokości **1 107 594 173,18 zł**,
- koszty działalności gospodarczej w łącznej wysokości **499 690 417,19 zł**,
- koszty administracyjne w łącznej wysokości **452 563 215,15 zł**,
- koszty pozostałe (w tym finansowe) w łącznej wysokości **1 094 778 941,67 zł**.

Dodatkowo według danych zawartych w sprawozdaniach merytorycznych organizacji, które uzyskały w 2017 roku przychody powyżej 100 000 zł (sprawozdania merytoryczne „pełne” sporządzone przez 4 492 organizacje), na koszty związane z kampanią informacyjną lub reklamową związaną z pozyskiwaniem 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wydatkowano w 2017 roku **16 855 631,54 zł**, co stanowi **0,21%** kosztów ogółem.

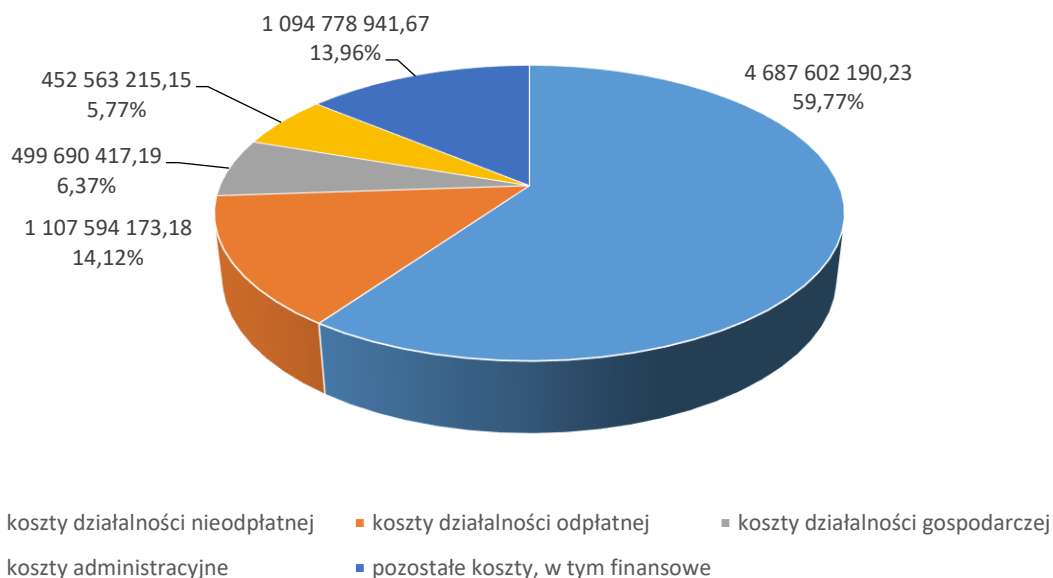
Z danych wykazanych w sprawozdaniach merytorycznych za 2017 rok wynika, że organizacje pożytku publicznego poniosły średnio koszty w wysokości 893 599,47 zł. Należy jednak podkreślić, że mediana kosztów ogółem wyniosła 97 214,06 zł.

	Koszty ogółem	Koszty działalności nieodpłatnej	Koszty działalności odpłatnej	Koszty działalności gospodarczej	Koszty administracyjne	Pozostałe koszty, w tym finansowe
suma	7 842 228 937,42	4 687 602 190,23	1 107 594 173,18	499 690 417,19	452 563 215,15	1 094 778 941,67
średnia	893 599,47	534 138,81	126 207,18	56 938,29	51 568,28	124 746,92
mediana	97 214,06	42 162,08	0,00	0,00	0,00	10,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Tabela 4. Suma, średnia i mediana głównych kosztów działalności organizacji pożytku publicznego w 2017 roku

Struktura kosztów organizacji pożytku publicznego w 2017 roku

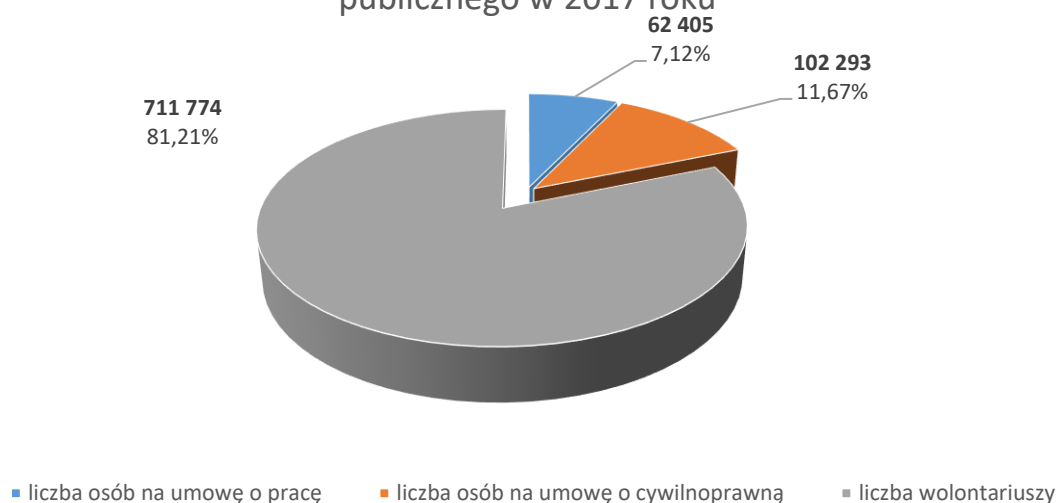
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 13. Struktura kosztów organizacji pożytku publicznego w 2017 roku

2.2.7. Pracownicy i wolontariusze

Organizacje pożytku publicznego wykazały w sprawozdaniach merytorycznych za 2017 rok zatrudnienie 164 698 osób, w tym 62 405 osób w ramach stosunku pracy i 102 293 osoby na podstawie umów cywilnoprawnych. Ponad połowa z organizacji, tj. 4 880, skorzystała z pomocy 711 774 wolontariuszy.

Liczba osób realizujących działania w organizacjach pożytku publicznego w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 14. Liczba osób realizujących działania w organizacjach pożytku publicznego w 2017 roku

Przedstawione dane potwierdzają, że działalność organizacji pożytku publicznego opiera się zdecydowanie na pracy społecznej, w tym wolontariacie. W 2017 roku 4 880 organizacji pożytku publicznego wskazało skorzystanie ze świadczeń wolontariuszy.

	Liczba osób zatrudnionych w organizacji na podstawie stosunku pracy	Liczba osób w organizacji zatrudnionych na podstawie umowy cywilnoprawnej	Liczba wolontariuszy
suma	62 405	102 293	711 774
średnia	7	12	81
mediana	0	1	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Tabela 5. Suma, średnia i mediana dotycząca personelu organizacji pożytku publicznego

Warto zaznaczyć, że 5 961 organizacji wskazało w ww. sprawozdaniach brak zatrudnienia osób na podstawie stosunku pracy, a 4 116 organizacji nie zatrudniało osób na podstawie umowy cywilnoprawnej.

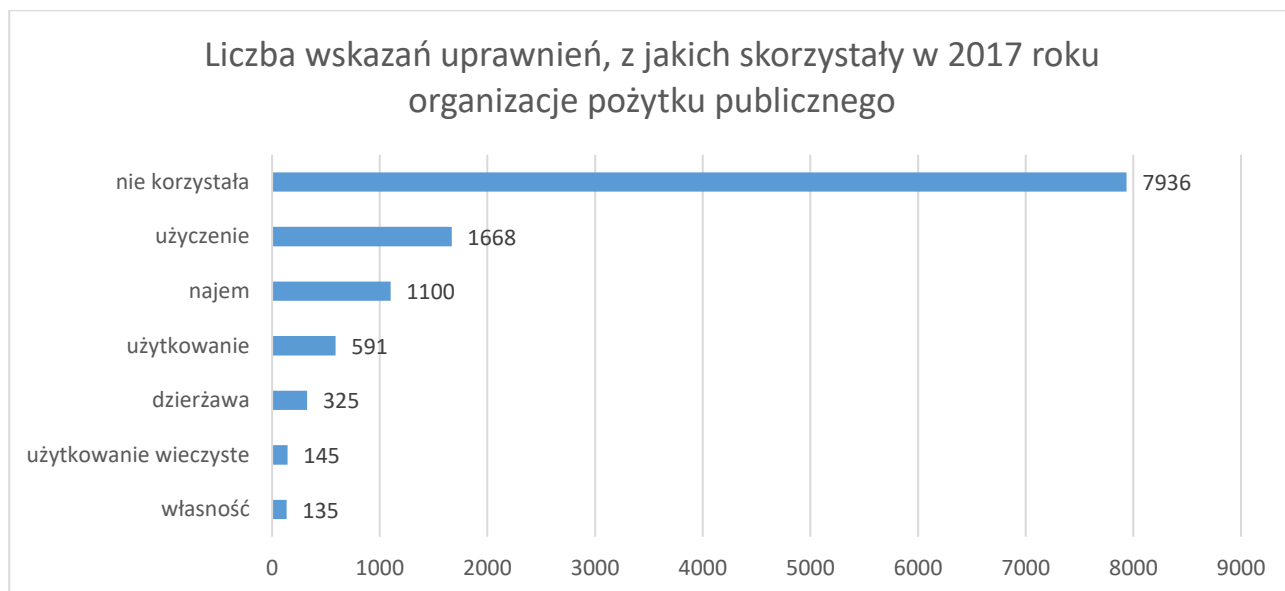
2.3. **Przywileje i obowiązki organizacji pożytku publicznego**

2.3.1. Korzystanie z uprawnień i zwolnień przez organizacje pożytku publicznego wynikających z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie przyznaje szczególne przywileje dostępne wyłącznie dla organizacji pożytku publicznego bądź w innej formie dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów sektora pozarządowego. Należy podkreślić, że zwolnienia organizacji pożytku publicznego od podatków lub opłat wskazanych w ustawie odnosi się do prowadzonej przez nią działalności pożytku publicznego.

- uprawnienia w zakresie gospodarki nieruchomościami (art. 24 ust. 2 ustawy) – zgodnie z art. 59 ustawy o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2204) minister właściwy ds. budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa może dokonać darowizny nieruchomości z zasobu Skarbu Państwa na rzecz organizacji pożytku publicznego prowadzącej działalność pożytku publicznego, na jej cele statutowe. Dodatkowo, zgodnie z art. 37 ust. 4a pkt. 1 lit. a ww. ustawy, umowy użytkowania, najmu lub dzierżawy na czas oznaczony dłuższy niż 3 lata lub na czas nieoznaczony zawiera się w drodze bezprzetargowej, jeżeli użytkownikiem, najemcą lub dzierżawcą nieruchomości jest organizacja pożytku publicznego.

Z danych z zamieszczonych w sprawozdaniach organizacji pożytku publicznego za 2017 rok wynika, że 7 936 organizacji nie korzystało ze wskazanych uprawnień. W związku z powyższym z uprawnień wynikających z ustawy skorzystało jedynie 9,57% organizacji, które jednocześnie zamieściły w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego sprawozdania za 2017 rok (8 776 organizacji).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 15. Liczba wskazań uprawnień, z jakich skorzystały w 2017 roku organizacje pożytku publicznego

- zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych (art. 24 ust. 1 pkt 1 ustawy) – zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 6c ustawy *o podatku dochodowym od osób prawnych* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1036, z późn. zm.) wolne od podatku są dochody organizacji pożytku publicznego, w części przeznaczonej na działalność statutową bez względu na termin wydatkowania, z wyłączeniem działalności gospodarczej.

W 2017 roku ze zwolnienia od podatku dochodowego od osób prawnych skorzystało w sumie 4 283 organizacje w łącznej kwocie 1 858 506 820,50 zł.

- zwolnienie od podatku od nieruchomości (art. 24 ust. 1 pkt 2 ustawy – zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 ustawy *o podatkach i opłatach lokalnych* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1445, z późn. zm.)) zwolnione od podatku od nieruchomości są nieruchomości lub ich części zajęte na prowadzenie nieodpłatnej statutowej działalności pożytku publicznego przez organizacje pożytku publicznego.

W 2017 roku ze zwolnienia od podatku od nieruchomości skorzystało w sumie 1 807 organizacji w łącznej kwocie 24 289 137,35 zł.

- zwolnienie od podatku od czynności cywilnoprawnych (art. 24 ust. 1 pkt 3 ustawy) organizacje pożytku publicznego, zgodnie z art. 8 pkt 2a ustawy *o podatku od czynności cywilnoprawnych* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1150, z późn. zm.), zwolnione od przedmiotowego podatku ale tylko wtedy gdy dokonana czynność cywilnoprawna dotyczy realizacji nieodpłatnej działalności pożytku publicznego.

W 2017 roku ze zwolnienia od czynności cywilnoprawnych skorzystało w sumie 514 organizacji w łącznej kwocie 860 646,34 zł.

- zwolnienie od opłaty skarbowej (art. 24 ust. 1 pkt 4 ustawy) – dotyczy organizacji pożytku publicznego, które dokonują zgłoszenia lub składają wniosek o dokonanie czynności urzędowej albo wniosek o wydanie zaświadczenia lub zezwolenia – wyłącznie w związku z nieodpłatną działalnością pożytku publicznego zgodnie z art. 7 pkt 4 ustawy *o opłacie skarbowej* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1044, z późn. zm.);

W 2017 roku ze zwolnienia od opłaty skarbowej skorzystały w sumie 864 organizacje w łącznej kwocie 80 124,76 zł.

- zwolnienie od opłat sądowych (art. 24 ust. 1 pkt 5 ustawy) – zgodnie z art. 104 ust. 1 ustawy o *kosztach sądowych w sprawach cywilnych* organizacje pożytku publicznego nie mają obowiązku uiszczania opłat, z wyjątkiem prowadzonej przez te organizacje działalności gospodarczej. Dodatkowo, zgodnie z art. 95 ust. 1 pkt 7 ww. ustawy, nie pobiera się opłat od wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego organizacji społecznych oraz kościołów i związków wyznaniowych ubiegających się o status organizacji pożytku publicznego.

W 2017 roku ze opłat sądowych skorzystało w sumie 1 114 organizacji w łącznej kwocie 271 767,84 zł.

- otrzymywanie 1% podatku (art. 27 ust. 1 ustawy) – zgodnie z art. 27 ust. 1 i 2 ustawy podatkicy podatku dochodowego od osób fizycznych przekazują 1% podatku, obliczonego zgodnie z przepisami podatkowymi, na rzecz wybranej przez siebie organizacji pożytku publicznego. Otrzymane przez organizację pożytku publicznego środki finansowe pochodzące z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych mogą być wykorzystane wyłącznie na prowadzenie działalności pożytku publicznego. W 2017 roku 7 501 organizacji pożytku publicznego wykazało otrzymanie środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Szczegółowe informacje związane z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych zaprezentowano w 3 rozdziale niniejszego dokumentu (*Wykorzystanie środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych w 2017 roku*).
- prawo do nieodpłatnego informowania przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej działalności nieodpłatnej pożytku publicznego (art. 26 ustawy) – zgodnie z art. 26 ustawy, w związku z art. 23a ustawy o *radiofonii i telewizji* jednostki publicznej radiofonii i telewizji umożliwiają organizacjom pożytku publicznego nieodpłatne informowanie o ich działalności na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

W 2017 roku z możliwości nieodpłatnego informowania przez jednostki publicznej radiofonii i telewizji o prowadzonej nieodpłatnej działalności pożytku publicznego skorzystały 402 organizacje pożytku publicznego.

- odbywanie służby zastępczej przez poborowych (art. 25 ustawy) – kwestia ta jest uregulowana w art. 25 ustawy, która odsyła do przepisów ustawy o *służbie zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 885). Odbycie służby zastępczej jest możliwe wyłącznie w ramach działalności statutowej organizacji pożytku publicznego, ponieważ służba zastępcza polega na wykonywaniu prac na rzecz ochrony środowiska, ochrony przeciwpożarowej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, opieki nad osobami niepełnosprawnymi albo bezdomnymi oraz na rzecz administracji publicznej i wymiaru sprawiedliwości.

Należy jednak zaznaczyć, na podstawie ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o *powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1459, z późn. zm.) z dniem 1 stycznia 2010 roku zawieszono obowiązek odbywania zasadniczej służby wojskowej, a tym samym obowiązek odbywania służby zastępczej. Jednak zgodnie z art. 55 ww. ustawy w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa Państwa Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, w drodze rozporządzenia, określa termin rozpoczęcia i okres trwania obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej (tym samym służby zastępczej) przez osoby podlegające temu obowiązkowi, a także przeszkolenia wojskowego przez absolwentów szkół wyższych. W tym okresie zastosowanie będą miały również przepisy w zakresie kierowania do odbycia służby zastępczej oraz jej odbywania, określone w art. 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o *służbie zastępczej* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 885).

Wzór sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego, określony rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 12 lutego 2013 r. w *sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego* (Dz. U. z 2013. poz.234) nie

zawiera pola do wypełnienia, w którym organizacja pożytku publicznego mogłaby wskazać informację o odbywaniu przez poborowych służby zastępczej.

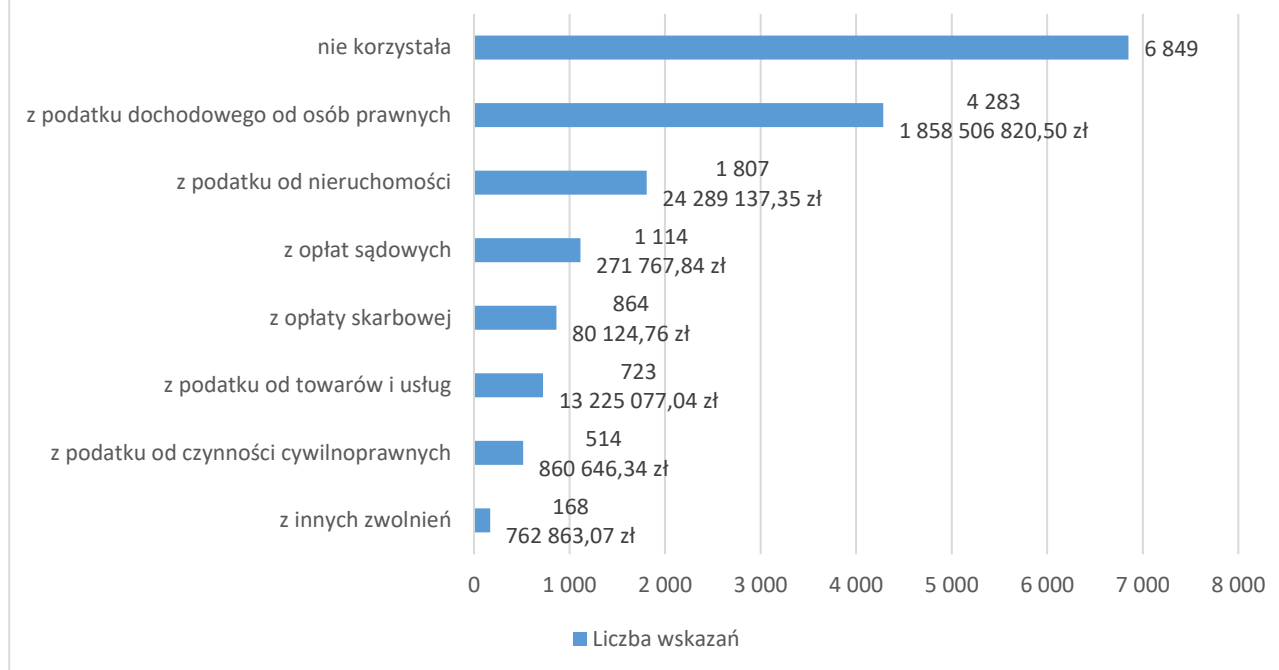
Organizacje pożytku publicznego mogą także korzystać ze zwolnień wynikających z innych ustaw.

- zwolnienie od podatku od towarów i usług (VAT) – w myśl art. 43 ust. 1 pkt. 16 ustawy *o podatku od towarów i usług* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2174) zwalnia się od podatku dostawę towarów, której przedmiotem są produkty spożywcze, z wyjątkiem wskazanych przez ww. ustawę napojów alkoholowych, jeżeli są one przekazywane na rzecz organizacji pożytku publicznego w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z przeznaczeniem na cele działalności charytatywnej prowadzonej przez tę organizację. Warunkiem jest posiadanie przez dokonującego dostawy towarów dokumentacji potwierdzającej dokonanie dostawy na rzecz organizacji pożytku publicznego z przeznaczeniem wyłącznie na cele działalności charytatywnej prowadzonej przez tę organizację.

W sprawozdaniach merytorycznych za 2017 rok 723 organizacje pożytku publicznego wskazały, że skorzystały ze zwolnienia od podatku od towarów i usług w łącznej kwocie 13 225 077,04 zł.

- uprawnienia w przedmiocie działalności w zakresie gier losowych, zakładów wzajemnych i gier na automatach – zgodnie z art. 7 ust. 1b ustawy *o grach hazardowych*, (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 165, z późn. zm.) loterie fantowe oraz gry bingo fantowe w których wartość puli wygranych jest wyższa od kwoty bazowej, o której mowa w art. 70 ww. ustawy (kwota bazowa dla danego roku kalendarzowego jest równa kwocie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego w obwieszczeniu Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Głównego Urzędu Statystycznego), oraz nie przekracza piętnastokrotności tej kwoty, mogą być urządzane przez organizację pożytku publicznego po dokonaniu ich zgłoszenia. Zgłoszenia dokonuje się nie później niż 30 dni przed dniem rozpoczęcia tej loterii lub gry. Łączna wartość puli wygranych w loteriach fantowych lub w grze bingo fantowe organizowanych przez organizację pożytku publicznego w oparciu o zgłoszenia, nie może przekroczyć w ciągu roku kalendarzowego trzydziestokrotności kwoty bazowej, o której mowa w art. 70 ustawy o grach hazardowych.

Liczba wskazań zwolnień, z jakich skorzystały w 2017 roku organizacje pożytku publicznego wraz z kwotą zwolnienia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 16. Liczba wskazań zwolnień, z jakich skorzystały w 2017 roku organizacje pożytku publicznego

Najczęściej organizacje pożytku publicznego korzystały ze zwolnień dotyczących podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku od nieruchomości. Zdecydowana większość organizacji wskazała jednak, że nie korzystała w 2017 roku z żadnych zwolnień.

2.3.2. Obowiązki organizacji pożytku publicznego wynikające z ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

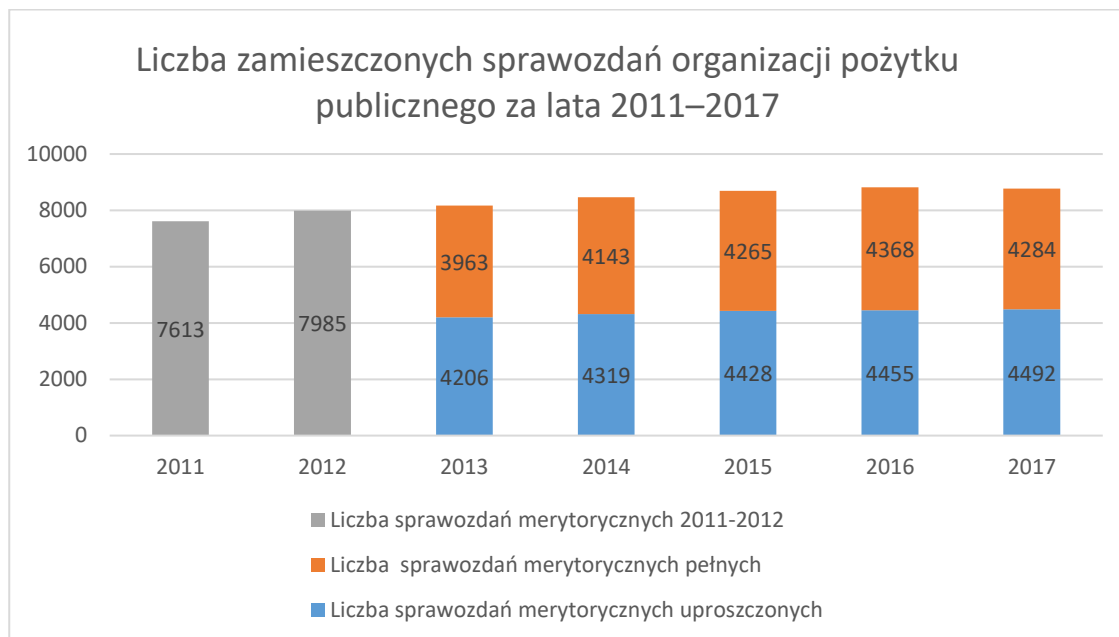
- obowiązek sprawozdawczy

Zgodnie z art. 23 ustawy organizacja pożytku publicznego ma obowiązek sporządzenia, zamieszczenia na stronie NIW-CRSO, czyli w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego, i podania do publicznej wiadomości w sposób umożliwiający zapoznanie się przez zainteresowane podmioty, w tym poprzez zamieszczenie na swojej stronie internetowej, zatwierdzonego sprawozdania finansowego i sprawozdania merytorycznego ze swojej działalności za dany rok obrotowy. Sprawozdania organizacja zamieszcza po raz pierwszy za rok, w którym uzyskała status organizacji pożytku publicznego.

W zależności od ustalonego roku obrotowego organizacja pożytku publicznego zamieszcza na ww. bazie sprawozdania za dany rok obrotowy do dnia 15 lipca roku następującego po roku obrotowym (jeśli rok obrotowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym), natomiast w przypadku wskazanym w art. 23 ust. 6b ustawy, tzn. niepokrywania się roku obrotowego z rokiem kalendarzowym, ww. sprawozdania zamieszcza do dnia 30 listopada roku następującego po roku, za który jest składane sprawozdanie finansowe i sprawozdanie merytoryczne.

Według stanu na dzień 30 listopada 2018 roku terminowo wypełniło obowiązek sprawozdawczy za 2017 rok 8 413 organizacji, w tym 8 311 organizacji, których rok obrotowy jest zgodny z rokiem

kalendarzowym (zamieściły sprawozdania do 16 lipca, bo 15 lipiec przypadł w niedzielę) oraz 102 organizacje których rok obrotowy jest inny niż kalendarzowy (zamieściły sprawozdania do 30 listopada 2018 roku). Po ustawowym terminie 363 organizacje zamieściły sprawozdania za 2017 rok w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego do 12 grudnia 2018 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 17. Liczba zamieszczonych sprawozdań organizacji pożytku publicznego w latach 2011–2017

W latach 2011–2016 organizacje zamieszczały sprawozdania w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie MRPiPS, a od roku 2017 na stronie NIW-CRSO. Należy zaznaczyć, że organizacje pożytku publicznego w latach 2011–2012 obowiązywało rozporządzenie określające jeden wzór sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego.

- obowiązek w zakresie udzielania wyjaśnień na wezwanie Dyrektora NIW-CRSO (art. 33a ust. 1 ustawy)

W myśl art. 33a ust. 1 ustawy w przypadku naruszenia obowiązków w zakresie sprawozdawczości, w szczególności niezamieszczenia w terminie na stronie NIW-CRSO sprawozdania finansowego i merytorycznego, albo zamieszczenia sprawozdań niekompletnych, albo budzących wątpliwości co do prawidłowości działalności organizacji pożytku publicznego, Dyrektor NIW-CRSO wzywa organizację pożytku publicznego do zaniechania naruszeń oraz przedstawienia niezbędnych wyjaśnień.

Ponadto OPP może zostać wezwana do udzielenia wyjaśnień i zaniechania naruszeń w następujących przypadkach:

- prowadzenia zbiórki publicznej bez wymaganego zgłoszenia lub nienadesłania do ministra właściwego do spraw administracji publicznej sprawozdania z przeprowadzonej zbiórki publicznej lub sprawozdania ze sposobu rozdysponowania zebranych ofiar lub nienadesłania informacji o rozliczeniu środków pochodzących ze zbiórki publicznej zrealizowanej zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1223, z późn. zm.) lub informacji o otrzymanych darowiznach, o których mowa w ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1036, z późn. zm.) – art. 33a ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy,

- prowadzenia bez zezwolenia placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, centrum integracji społecznej, domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych i interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz szkół lub placówek publicznych określonych w ustawie z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, z późn. zm.) oraz podmioty wykonujące działalność leczniczą bez uzyskania wymaganego wpisu do rejestru – (art. 33a ust. 2 pkt 3 ustawy),
- posiadania zaległości podatkowych stwierdzonych prawomocną decyzją lub tytułem wykonawczym, o którym mowa w ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1314, z późn. zm.), w wysokości przekraczającej wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni, jeżeli zaległość ta istnieje co najmniej 6 miesięcy (art. 33a ust. 2 pkt 4 ustawy),
- niewypełniania obowiązków wynikających z ustawy z dnia 16 listopada 2000 r. *o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1049, z późn. zm.) – art. 33a ust. 2 pkt 5 ustawy),
- naruszenia przepisów związanych z korzystaniem z uprawnień, o których mowa w art. 24 ustawy, tj. zwolnienie od podatku dochodowego od osób prawnych, podatku od nieruchomości, podatku od czynności cywilnoprawnej, opłaty skarbowej, opłat sądowych) – art. 33a ust. 2 pkt 6 ustawy,
- niewykonania wyroku sądu powszechnego lub administracyjnego – art. 33a ust. 2 pkt 7 ustawy),
- posiadania zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości przekraczającej 3-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni – art. 33a ust. 2 pkt 8 ustawy,
- w przypadku powtarzającego się wykorzystywania otrzymanych dotacji niezgodnie z przeznaczeniem stwierdzonego decyzja organów administracji publicznej lub prawomocnym orzeczeniem sądu – art. 33a ust. 3 ustawy.

Dyrektor NIW-CRSO w 2017 roku wezwał 323 organizacje pożytku publicznego do zaniechania naruszeń oraz przedstawienia niezbędnych wyjaśnień w zakresie: niezamieszczenia sprawozdań na stronie NIW, zaległości podatkowych, zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, dominującej działalności gospodarczej, postanowień statutu organizacji niezgodnych z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

- obowiązki związane z przeprowadzaniem kontroli

Zostały one określone zostały w art. 28 i 29 ustawy. Organizacja pożytku publicznego podlega kontroli Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego w zakresie prawidłowości korzystania z uprawnień oraz wywiązywania się z obowiązków i wymogów wskazanych w ustawie. Może on zarządzić kontrolę z urzędu, a także na wniosek organu administracji publicznej, organizacji pozarządowych lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy. Ponadto może powierzyć przeprowadzenie kontroli wojewodzie oraz Dyrektorowi NIW-CRSO.

Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego powierzył wojewodom w 2018 roku, analogicznie jak Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej 2017 roku, przeprowadzenie 80 kontroli organizacji pożytku publicznego. W ramach sprawowanego nadzoru nad organizacjami pożytku publicznego dodatkowo zlecił pracownikom Wydziału Kontroli i Nadzoru Kancelarii Prezesa Rady Ministrów przeprowadzenie kontroli w 9 organizacjach pożytku publicznego, w tym 8 planowych i 1 doraźnej. Kontrole dotyczyły środków wydatkowanych w 2017 roku z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.

- obowiązek podania numeru rachunku bankowego

W myśl art. 27a ustawy organizacja pożytku publicznego jest obowiązana nie później niż do dnia 30 czerwca roku następującego po roku podatkowym zgłosić naczelnikowi urzędu skarbowego właściwemu według siedziby tej organizacji numer rachunku bankowego właściwy do przekazania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych na druku NIP-8.

3. Wykorzystanie środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych

3.1. Zestawienie zbiorcze – liczba podatników przekazujących 1% podatku dochodowego od osób fizycznych i przekazana kwota (na przestrzeni lat) – dane Ministerstwa Finansów

Z Informacji dotyczącej kwot z 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia w 2017 roku (za 2016 rok) wynika, że 8 238 organizacji pożytku publicznego otrzymało środki z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych z zeznań podatkowych za 2016 rok. W 2015 roku liczba organizacji, które otrzymały 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wyniosła 8 108. Wzrost liczby podmiotów, które otrzymały środki z 1% podatku za 2016 r. w porównaniu do 1% podatku za 2015 rok, wyniósł 130 organizacji pożytku publicznego. Należy podkreślić, że informacje o sposobie wydatkowania środków otrzymanych w 2017 roku z zeznań podatkowych za 2016 rok organizacje wykazywały w sprawozdaniach za 2017 rok zamieszczonych w 2018 roku w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie NIW-CRSO.

Na przestrzeni lat zarówno liczba podatników przekazujących 1% podatku od osób fizycznych, jak i kwota przekazywana w ramach 1% podatku dochodowego od osób fizycznych sukcesywnie wzrastała, a 2008 rok był przełomowym w tym zakresie. Wprowadzono wówczas dwie zmiany w zakresie sposobu przekazywania 1% podatku oraz osób uprawnionych do tego odpisu. Na podstawie nowelizacji ustawy z dnia 16 listopada 2006 roku o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw podatnik nie musi sam dokonywać wpłaty na rachunek wybranej organizacji pożytku publicznego. W składanym zeznaniu wskazuje organizację, którą chce wesprzeć, podając jej numer KRS, a 1% podatku przekazuje naczelnik urzędu skarbowego. Ponadto poszerzono grupę podatników, którzy mogą wspierać organizacji pożytku publicznego 1% należnego podatku dochodowego, o:

- podatników opodatkowanych według stawki 19% z pozarolniczej działalności gospodarczej lub działów specjalnych produkcji rolnej,
- podatników opodatkowanych wg stawki 19% z odpłatnego zbycia papierów wartościowych lub pochodnych instrumentów finansowych.

Rok	Kwota (w mln zł) przekazana na rzecz OPP	Liczba podatników (w mln) przekazujących 1% podatku na rzecz OPP
2004	10,40	0,08
2005	41,60	0,68
2006	62,30	1,16
2007	105,40	1,60
2008	298,30	5,13

2009	381,50	7,32
2010	360,90	8,62
2011	403,90	10,13
2012	459,40	11,17
2013	482,20	11,54
2014	511,00	12,03
2015	560,00	12,46
2016	617,50	13,18
2017	660,20	13,61

Źródło: Dane pochodzące z *Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia w 2017 roku (za 2016 rok)* Ministerstwa Finansów

Tabela 6. Liczba podatników przekazujących 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego wraz z kwotą przekazaną w latach 2004–2017

Z przedstawionych danych jednoznacznie wynika, że kwota środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych przekazywana przez podatników organizacjom pożytku publicznego, jak również liczba podatników korzystająca z możliwości przekazania 1% dla organizacji pożytku publicznego z roku na rok zwiększa się w stosunku do lat poprzednich.

Źródło: Dane pochodzące z *Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia w 2017 roku (za 2016 rok)* Ministerstwa Finansów

Wykres 18. Kwota środków z 1% podatku (w mln zł) przekazana na rzecz organizacji pożytku publicznego w latach 2004–2017

Źródło: Dane pochodzące z *Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia w 2017 roku (za 2016 rok)* Ministerstwa Finansów

Wykres 19. Liczba podatników (w tysiącach) przekazujących 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego w latach 2004–2017

3.2. Przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych

Jak to już pokazały dane Ministerstwa Finansów, z roku na rok organizacje pożytku publicznego otrzymują coraz więcej środków pochodzących z 1% podatku. Widać to również w informacjach pochodzących za sprawozdań merytorycznych organizacji. Na pierwszy rzut oka zauważalne są pewne różnice dotyczące tych danych. Wynikają one z tego, że swoją *Informację* Ministerstwo Finansów publikuje we wrześniu i po tym czasie urzędy skarbowe mogą jeszcze przekazać organizacji środki pochodzące z 1% podatku, ponadto część organizacji nie zamieściła sprawozdań w bazie sprawozdań organizacji pożytku, a niektóre organizacje mogły omyłkowo podać w sprawozdaniach nie do końca prawdziwe informacje.

Rok	Przychód z 1% podatku wykazany w sprawozdaniach merytorycznych „pełnych”	Przychód z 1% podatku wykazany w sprawozdaniach merytorycznych uproszczonych	Przychód z 1% podatku – z razem sprawozdanie merytoryczne „pełne” i uproszczone	Przychód z 1% podatku razem sprawozdanie merytoryczne uproszczone i „pełne” w mln	Wysokość środków 1% podatku przekazanych przez urzędy skarbowe – dane Ministerstwa Finansów
2011	382 021 434,37	x	382 021 434,37	382,02	403,90
2012	452 626 944,15	x	452 626 944,15	452,63	459,40
2013	450 559 591,76	23 760 336,78	474 319 928,54	474,32	482,20
2014	484 427 756,50	22 863 031,52	507 290 788,02	507,29	511,00
2015	539 236 773,79	24 397 486,28	563 634 260,07	563,63	560,00
2016	592 460 689,42	24 777 162,45	617 237 851,87	617,24	617,50
2017	637 398 191,25	24 199 862,23	661 598 053,48	661,60	660,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku). Ostatnia kolumna z *Informacji dotyczącej kwot 1% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego z rozliczenia w 2017 roku (za 2016 rok)* Ministerstwa Finansów (stan na 13 września 2017 roku)

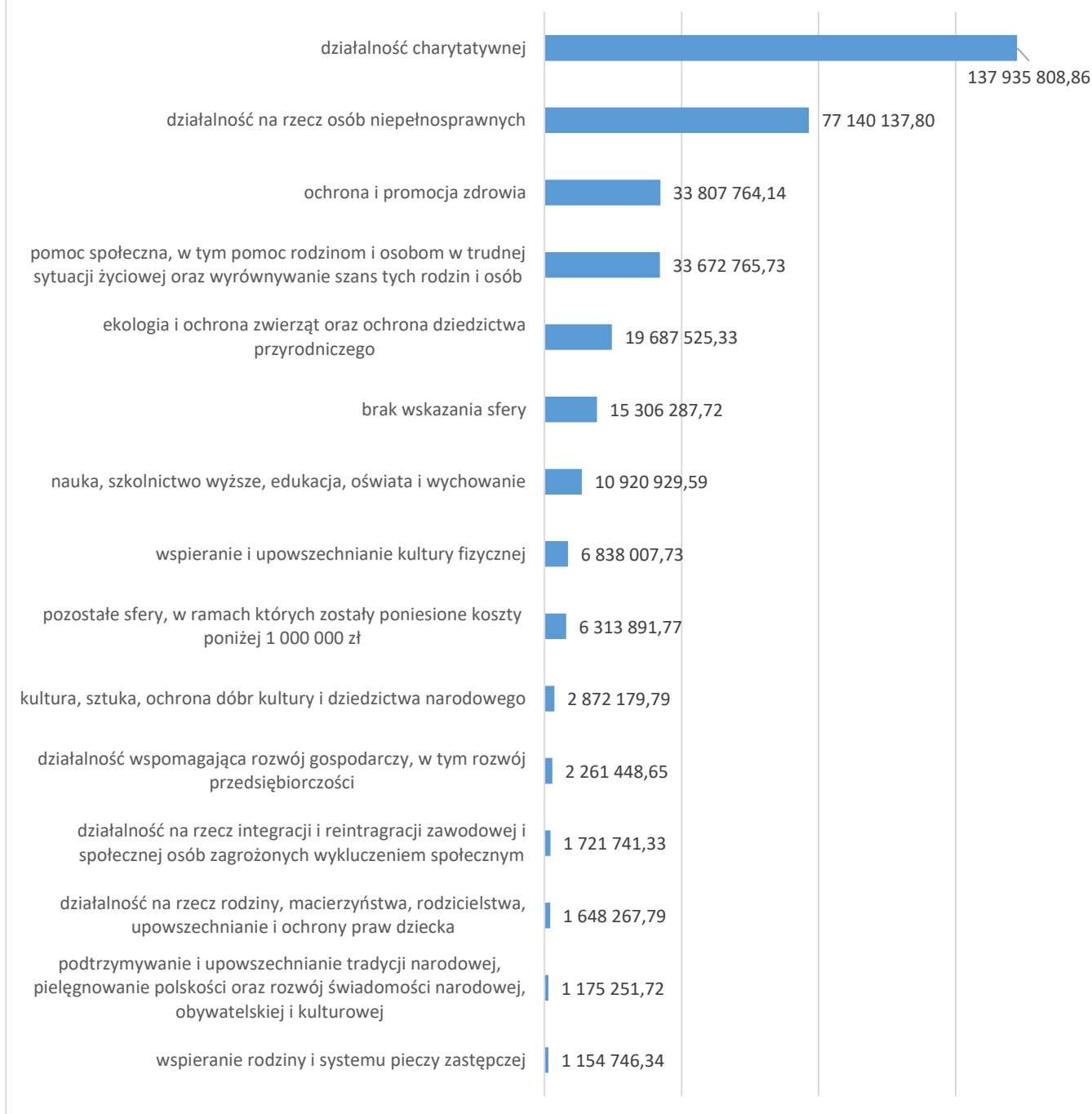
Tabela 7. Przychody z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych wykazane w sprawozdaniach merytorycznych z działalności organizacji pożytku publicznego w latach 2011–2017

3.3. Wydatkowanie środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych z podziałem na sfery działalności pożytku publicznego

Z zamieszczonych sprawozdań za 2017 rok wynika, że organizacje pożytku publicznego poniosły szacunkowe koszty sfinansowane ze środków 1% podatku w łącznej kwocie 362 007 556,23 zł, przy czym w ramach nieodpłatnej działalności pożytku publicznego było to 352 456 754,29 zł, a w ramach odpłatnej działalności pożytku publicznego – 9 550 801,94 zł.

Analiza sprawozdań pokazuje, że najwyższe koszty, sfinansowane ze środków 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, były przeznaczone na realizację nieodpłatnej działalności pożytku publicznego w sferach działalności charytatywnej (137 935 808,86 zł), działalności na rzecz osób niepełnosprawnych (77 140 137,80 zł), ochrony i promocji zdrowia (33 807 764,14 zł) oraz pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób (33 672 765,73 zł).

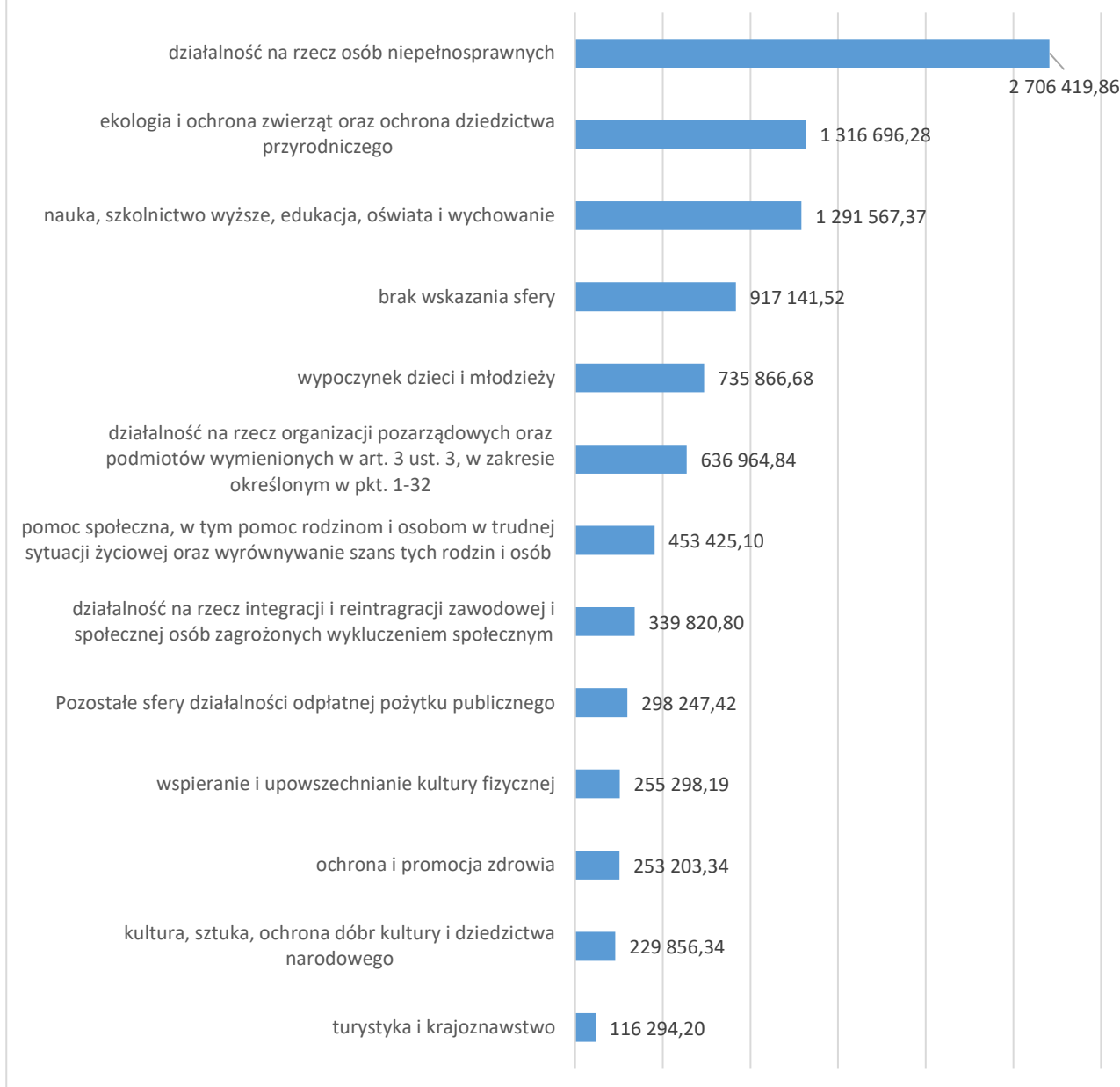
Szacunkowe koszty poniesione z 1% podatku w ramach nieodpłatnej działalności pożytku publicznego z podziałem na sfery działalności pożytku publicznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 20. Szacunkowe koszty poniesione z 1% podatku w ramach nieodpłatnej działalności pożytku publicznego z podziałem na sfery działalności pożytku publicznego

Szacunkowe koszty poniesione z 1% podatku w ramach odpłatnej działalności pożytku publicznego z podziałem na sfery działalności pożytku publicznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych na stronie internetowej Narodowego Instytutu Wolności www.niw.gov.pl

Wykres 21. Szacunkowe koszty poniesione z 1% podatku w ramach odpłatnej działalności pożytku publicznego z podziałem na sfery działalności pożytku publicznego

Z kolei w ramach prowadzonej działalności odpłatnej pożytku publicznego z przeprowadzonej analizy sprawozdań wynika, że najwyższe koszty sfinansowane ze środków 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, były przeznaczone na realizację nieodpłatnej działalności pożytku publicznego w sferach działalności na rzecz osób niepełnosprawnych (2 706 419,86 zł), ekologii i ochrony zwierząt oraz dziedzictwa przyrodniczego (1 316 696,28 zł) oraz nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania (1 291 567,37 zł).

3.4. Koszty kampanii informacyjnej lub reklamowej związanej z pozyskiwaniem 1% podatku dochodowego od osób fizycznych

Organizacje pożytku publicznego w celu zwiększenia przychodów z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych przeprowadzają kampanie informacyjno-reklamowe. Poniżej przedstawiono dynamikę kosztów przekazywanych na kampanie w latach 2011–2017, tj. od wprowadzenia rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2011 r. w sprawie rocznego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego (Dz. U. Nr 80, poz. 434) określającego wzór sprawozdania merytorycznego dla organizacji pożytku publicznego. W ramach sprawozdań za lata 2011–2012 organizacje wykazały koszty ponoszone na kampanie 1% podatku niezależnie od osiągniętych przychodów ogółem. Z chwilą wejścia w życie rozporządzenia z dnia 12 lutego 2013 r. w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego (Dz. U. poz. 234) koszty ponoszone na kampanie 1% wykazują jedynie organizacje, które osiągnęły przychód ogółem powyżej 100 000 zł.

Należy podkreślić, że organizacje pożytku publicznego sprawozdania merytoryczne z działalności za 2018 rok będą zamieszczać według nowych wzorów określonych rozporządzeniem Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzorów rocznego sprawozdania merytorycznego oraz rocznego uproszczonego sprawozdania merytorycznego z działalności organizacji pożytku publicznego (Dz. U. poz. 2061).

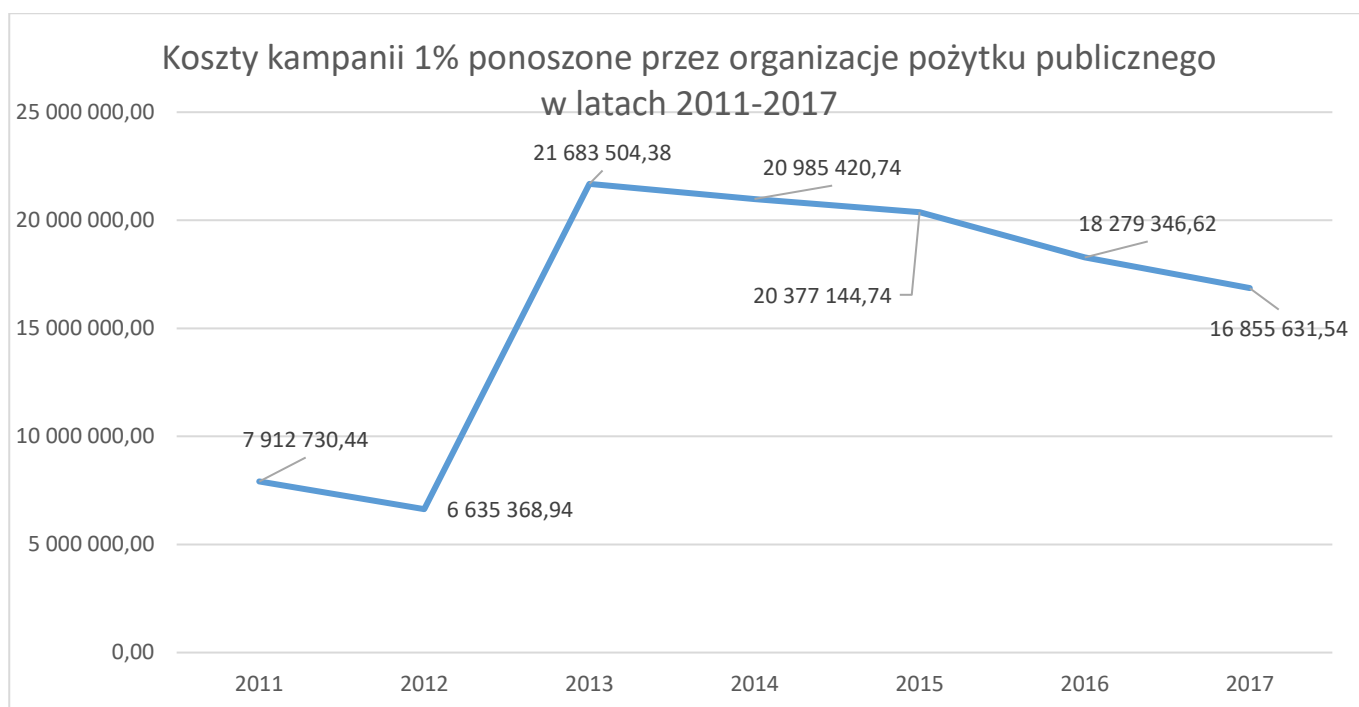
Z danych ze sprawozdań merytorycznych za 2017 rok wynika, że 4 492 organizacje pożytku publicznego, które osiągnęły w okresie sprawozdawczym przychody powyżej 100 000 zł, wydatkowały łącznie na kampanie informacyjno-reklamowe 16 962 892,46 zł, tj. o 1 316 454,16 zł mniej niż w roku poprzednim. Warto zaznaczyć, że wg danych za 2017 rok 4 036 z 4 492 organizacji, które wypełniły „pełne” sprawozdanie merytoryczne z działalności dla organizacji o przychodach ogółem powyżej 100 000 zł, nie ponosiło kosztów w związku z prowadzoną akcją informacyjno-reklamową, co znajduje potwierdzenie w medianie przedmiotowych kosztów, która wyniosła 0.

Rok	Liczba sprawozdań z informacją o kampanii 1% podatku	Koszty kampanii 1%	Średnio na kampanię 1% w latach 2011–2017
2011	7337	7 912 730,44	1 078,47
2012	7824	6 635 368,94	848,08
2013	3963	21 683 504,38	5 471,49
2014	4143	20 985 420,74	5 065,27
2015	4265	20 377 144,74	4 777,76
2016	4368	18 279 346,62	4 184,83
2017	4492	16 962 892,46	3 776,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Tabela 8. Koszty związane z realizacją kampanii informacyjnej lub reklamowej dotyczącej pozyskiwania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych i wykazane przez organizacje pożytku publicznego w sprawozdaniach merytorycznych za lata 2011–2017

Jak wskazano powyżej, średnia kosztów poniesionych w 2017 roku na kampanie informacyjno-reklamową to 3 776,24 zł, co stanowi 0,25% kosztów organizacji, która wydatkowała najwyższą kwotę na ten cel, tj. 1 512 108,51 zł.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze sprawozdań merytorycznych za rok 2017 zamieszczonych w bazie sprawozdań organizacji pożytku publicznego na stronie www.niw.gov.pl (stan na dzień 12 grudnia 2018 roku)

Wykres 22. Koszty związane z realizacją kampanii informacyjnej lub reklamowej dotyczącej pozyskiwania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych i wykazane przez organizacje pożytku publicznego w sprawozdaniach merytorycznych za lata 2011–2017

4. Wnioski

Z przeprowadzonej analizy danych zamieszczonych w bazie sprawozdań oraz danych Ministerstwa Sprawiedliwości, a także Ministerstwa Finansów wynika, że:

1. liczba organizacji, które co roku otrzymują status organizacji pożytku publicznego po początkowym dużym przyroście w latach 2004–2009 ustabilizowała się na poziomie około 500 organizacji,
2. status organizacji pożytku publicznego jest przyznawany częściej w ostatnich trzech miesiącach roku niż w pozostałych miesiącach, bowiem 195 organizacji z 460, które otrzymały ten status w 2017 roku, uzyskało go od października do grudnia, co stanowi 42% wszystkich organizacji, które otrzymały status w tym roku,
3. liczba organizacji, którym jest wykreślany/odbierany status organizacji pożytku publicznego, oprócz okresu 2012–2015, jest ograniczona do około 100 organizacji rocznie,
4. organizacje pożytku publicznego w zdecydowanej większości to stowarzyszenia i fundacje, które to formy prawne ma 86,33% wszystkich organizacji,
5. ponad 45% wszystkich organizacji posiada siedzibę w jednym z 4 województw: mazowieckim, śląskim, dolnośląskim lub małopolskim,
6. ponad 40% wszystkich wskazań w sprawozdaniach merytorycznych dotyczyło prowadzenia działalności pożytku publicznego w jednej z 4 sfer: 1) działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, 2) wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, nauki i szkolnictwa wyższego, 3) edukacji, oświaty i wychowania oraz 4) ochrony i promocji zdrowia,
7. z roku na rok wysokość środków z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych otrzymywanych przez organizacje pożytku publicznego ulega systematycznemu wzrostowi, co oznacza zwiększenie świadomości wśród podatników co do potrzeb organizacji pożytku publicznego, w tym prowadzonej przez nie działalności statutowej – w stosunku do roku

- poprzedniego wysokość środków z 1% podatku przekazanych organizacjom pożytku publicznego w 2017 roku wzrosła o 44 360 201,61 zł, tj. o 7,19%,
8. środki z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych stanowiły 7,83% łącznej kwoty przychodów ogółem organizacji pożytku publicznego i tym samym środki te stanowią dość istotne źródło przychodów organizacji,
 9. przychody i koszty działalności gospodarczej, w ujęciu całościowym, faktycznie wskazują na charakter dodatkowy działalności gospodarczej wobec działalności pożytku publicznego, bowiem stanowią odpowiednio 7,80% przychodów ogółem i 6,37% kosztów ogółem,
 10. liczba podatników przekazujących środki z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, zwiększyła się o blisko 500 000 w stosunku do ubiegłego roku, co oznacza rosnące zaufanie społeczeństwa/podatników do organizacji pożytku publicznego, także w zakresie bezpieczeństwa przekazywanych kwot związanego z realizacją założonych przez organizacje zadań,
 11. koszty kampanii informacyjnej lub reklamowej zmniejszyły się w stosunku do roku poprzedniego o 1 316 454,16 zł, co prawdopodobnie może mieć związek z wejściem w życie rozporządzenia wcześniej Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a od 2018 roku Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego w *sprawie zamieszczania informacji przez organizacje pożytku publicznego z zakresu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych* – określa ono treść, formę oraz sposób zamieszczenia informacji o:
 - finansowaniu lub współfinansowaniu ze środków finansowych pochodzących z 1% podatku dochodowego od osób fizycznych promocji prowadzonej przez organizacje, polegającej na publicznym zachęcaniu do przekazania 1% podatku,
 - możliwości albo braku możliwości swobodnego wyboru i przekazania 1% podatku organizacji pożytku publicznego w programach komputerowych umożliwiających podatnikowi podatku dochodowego od osób fizycznych wypełnienie zeznania podatkowego.

Powyższe potwierdza również zasadność prowadzenia działań nadzorczych nad organizacjami oraz skuteczność przeprowadzanych kontroli. Wydaje się właściwym przeprowadzenie w kolejnych latach akcji informacyjno-edukacyjnych skierowanych do organizacji pożytku publicznego w zakresie zmieniających się przepisów dotyczących tych organizacji, w tym wymogów związanych z finansowaniem z 1% podatku – promocji mającej na celu zachęcenie do przekazania 1% podatku dochodowego od osób fizycznych.